

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом директора
ПОЕНЦУМ
30.08.2021 № 132

Схвалено на засіданні
педагогічної ради
Протокол № 4
від 30.08.2021

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПОЛТАВСЬКОГО ОБЛАСНОГО
ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

ПОЛТАВА 2021

ВСТУП

Освітня програма Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Полтавської обласної ради (далі – Центр) – нормативний документ, який містить характеристику змісту еколого-натуралістичної освіти, особливості організації освітнього процесу та освітню місію Центру.

Освітня програма побудована з урахуванням диференціації та індивідуалізації освітнього процесу, демократизації управління, створення умов для творчої діяльності адміністрації та працівників Центру, збереження єдиного освітнього простору, соціального захисту вихованці, учнів і слухачів, із забезпеченням їх права на доступність і якість позашкільної еколого-натуралістичної освіти, створення умов для безперервності освіти.

Освітня програма узгоджена із законами України „Про освіту”, „Про позашкільну освіту”, „Про наукову і науково-технічну діяльність”, Типовою освітньою програмою закладу позашкільної освіти, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України 05.01.2021, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 11.03.2021 за № 308/35930, Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 № 651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.08.2004 за № 1036/9635, Типовими навчальними планами для організації навчально-виховного процесу в позашкільних

формування позитивних особистісних якостей (самостійність, наполегливість, працелюбство та ін.), ціннісного ставлення до себе та інших, вміння працювати в колективі. Розвиток здатності до професійного самовизначення, творчого становлення. Формування громадянської поведінки, патріотизму, любові до України.

навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 № 676.

I. МІСІЯ, ВІЗІЯ ТА КЛЮЧОВІ ЦІННОСТІ ЦЕНТРУ

Місія Центру – сприяння кожному вихованцю, учневі, слухачу позашкільної еколого-натуралістичної освіти в цілісному розвитку та лідерському становленні; служіння людині, громаді, суспільству.

Візія Центру

- створення сприятливого середовища, інфраструктури та умов для розвитку особистості;
- розвиток науково-педагогічного потенціалу, удосконалення науково-дослідницької, освітньої та інноваційної діяльності;
- сприяння розкриттю лідерських якостей вихованців, учнів, слухачів шляхом їх участі в самоврядуванні Центру;
- створення умов для змістовного дозвілля та оздоровлення вихованців, учнів, слухачів;
- відкритість та забезпечення інформування спільноти;
- служіння громаді.

Ключові цінності: Україна, дитина, громада, професіоналізм, довіра, духовність, лідерство, відповідальність.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЦЕНТРІ

Метою освітнього процесу в Центрі є розвиток здібностей дітей та молоді в галузі природничих наук, здобуття ними первинних професійних знань, умінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої само- та/або професійної реалізації.

Основними завданнями є:

виховання громадянина України;

вільний розвиток особистості, та формування її соціально-громадського досвіду;

виховання у поваги до Конституції України, прав і свобод людини та громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії;

виховання у вихованців, учнів, слухачів патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу, а також інших націй і народів;

виховання у вихованців, учнів, слухачів шанобливого ставлення до родини та людей похилого віку;

створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів, слухачів, у тому числі з особливими освітніми потребами;

розвиток у вихованців, учнів, слухачів ключових компетентностей: екологічної, соціальної, природничої, технологічної, здоров'язберігаючої;

здобуття учнями, вихованцями, слухачами первинних професійних навичок і вмій, необхідних

сформованість у вихованців, учнів і слухачів пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетентностей.

Пізнавальні компетентності передбачають оволодіння поняттями та знаннями з наук природничого циклу: біології, екології, хімії, сільськогосподарських наук; основ характеристики явищ і процесів суспільного життя; набуття морально-психологічних якостей: патріотизму, національної свідомості, порядності, почуття обов'язку, громадянської позиції, лідерських здібностей, толерантності, оптимізму та ін.; способів організації змістовного дозвілля.

Практичні компетентності передбачають формування різноманітних умінь і навичок: дослідницької діяльності, практичної природоохоронної роботи, пошуково-конструкторських умінь; здатності захищати і реалізовувати свої права, орієнтуватися у соціальних відносинах, встановлювати зв'язки між подіями і явищами, формулювати, висловлювати та доводити власну думку, позицію.

Творчі компетентності передбачають набуття досвіду власної творчої діяльності у галузі природничих наук, розв'язання творчих завдань, здатності проявляти творчу ініціативу; розвиток дослідницьких здібностей, системного, просторового і логічного мислення, уяви, фантазії; потреби у творчій самореалізації та духовному вдосконаленні.

Соціальні компетентності орієнтовані на досягнення високого рівня освіченості і вихованості; емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток;

натуралістичної освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів: безперешкодний доступ до території (навчально-дослідна зона, зона відпочинку) та приміщень Центру; відповідна навчально-матеріальна база (спеціальні навчальні програми, наочно-дидактичні посібники, форми, методи навчання та виховання).

Особам з особливими освітніми потребами позашкільна освіта надається нарівні з іншими вихованцями, у тому числі шляхом розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби таких осіб.

Для навчання осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості.

Наповнюваність спеціальних груп для осіб з особливими освітніми потребами становить 6-8 осіб.

Тривалість занять для дітей віком 6-7 років – 35 хв., 8-10 років – 40 хв., старших 10 років – 45 хв.

У Центрі наявне специфічне обладнання: каремати, куточок релаксації у навчальному кабінеті.

ІХ. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Очікувані результати навчання вихованців, учнів, слухачів відображаються в навчальних програмах, які конкретизують очікуваний результат навчання як формування компетентностей.

Як результат реалізації освітньої програми є

для їхньої соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності;

формування у вихованців, учнів, слухачів свідомого й відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, навичок безпечної поведінки;

задоволення освітньо-культурних потреб вихованців, учнів, слухачів;

задоволення потреб вихованців, учнів, слухачів у професійному самовизначенні і творчій самореалізації;

залучення вихованців, учнів, слухачів до експериментальної та науково-дослідницької роботи в галузі екології, біології, хімії, сільського господарства, наук про людину;

пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів, слухачів;

організація дозвілля вихованців, учнів, слухачів, пошук його нових форм; профілактика бездоглядності, правопорушень;

виховання в учасників освітнього процесу свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих;

формування здорового способу життя вихованців, учнів, слухачів;

створення інформаційного банку кращого досвіду позашкільної освіти;

забезпечення високого рівня екологічної пропаганди через місцеві та обласні засоби масової інформації;

розширення мережі учнівських творчих

об'єднань у сільських школах області.

здійснення інформаційно-методичної, координаційно-методичної, організаційно-методичної та організаційно-масової роботи.

Головні принципи:

гуманізація, що визначає пріоритети завдань творчої самореалізації особистості, її виховання, створення умов для виявлення обдарованості і талантів вихованців, учнів, слухачів, формування гуманної особистості;

єдність загальнолюдських і національних цінностей, що забезпечує у змісті освітнього процесу органічний зв'язок і духовну єдність української національної культури з культурою народів світу; сприяє усвідомленню пріоритетності загальнолюдських цінностей над груповими; визначає позашкільну освіту як важливий засіб національного розвитку й гармонізації національних і міжнаціональних відносин в Україні;

демократизація, що передбачає автономію Центру у вирішенні основних питань змісту діяльності, розвитку різноманітних форм співробітництва та партнерства всіх учасників освітнього процесу;

науковість і системність, що полягає в забезпеченні оптимальних умов для інтегруючої функції освітніх процесів в умовах досягнення основної мети позашкільної освіти;

безперервність, наступність та інтеграція, що забезпечує єдність усіх ланок освіти, об'єднання зусиль Центру з іншими закладами та організаціями; цілісність і наступність позашкільної освіти,

Решетилівська філії, філія у Полтавському районі, обласний дитячо-юнацький оздоровчий табір „Еколог”.

Творчі об'єднання, гуртки, що працюють у відокремлених структурних підрозділах Центру (філії, табір) також підпорядковуються відділам Центру відповідно до їх профілю.

Вибір форм і методів навчання педагоги Центру визначають самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку в освітньому процесі шляхом ведення портфоліо та банку обдарованих дітей.

VIII. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИЙ СКЛАДНИК

(для осіб з особливими освітніми потребами)

У роботі з особами з особливими освітніми потребами Центр керується наказом Міністерства освіти і науки України від 09.12.2010 № 1224 „Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах”.

У Центрі створені умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними позашкільної еколого-

Навчально-методичний посібник „Навчальна польова біолого-екологічна практика юних дослідників природи” (Смоляр Н.О., Гапон С.В., Слюсар М.В., Закалюжний В.М., Клепець О.В., Коваль А.А.).

VII. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЦЕНТРІ

Освітній процес у Центрі організовано за такими *організаційними формами*:

творчі об'єднання;

гуртки;

групи;

відділи;

школи;

лабораторії.

Заняття проводяться у формі індивідуальних і групових занять.

Структура Центру:

організаційні форми Центру об'єднані у *відділи*:

екології та охорони природи;

біології та методичної роботи;

сільського господарства.

У складі відділу біології та методичної роботи *створено обласну очно-заочну біологічну школу*. Для слухачів школи проводяться зимова сесія у формі зимової природничої школи та літня сесія у формі польової екологічної практики.

У структурі центру працюють *5 відокремлених структурних підрозділів*: Кобеляцька, Шишацька,

спрямованої на поглиблення та конкретизацію освітнього процесу; набуття освіти впродовж усього життя, за умови наступності та концентричності;

багатоукладність і варіативність, що передбачає можливість широкого вибору змісту, форм і засобів позашкільної освіти, альтернативність у задоволенні духовних запитів вихованців, учнів, слухачів, їх пізнавальних та інтелектуальних можливостей та інтересів, запровадження поліваріантності навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної сприятливості, референції та індивідуалізованого освітнього процесу;

добровільність і доступність, що передбачає право вибору та доступності в забезпеченні потреб абсолютності у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні, здобутті додаткових знань, умінь та навичок, підготовки до активної професійної та громадської діяльності;

самостійність і активність особистості, що полягає у забезпеченні психолого-педагогічної атмосфери, яка сприяє виявленню, розвитку і реалізації здобувачами освіти пізнавальної самостійності, творчої активності, прояву обдарованості і таланту;

практична спрямованість, що передбачає набуття вихованцями, учнями, слухачами певних умінь і навичок, орієнтацію на трудову діяльність у ринкових умовах, їх розширення та розвиток, а також запровадження в життя за умов інтеграції з наукою і виробництвом.

III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЦЕНТРИ

3.1. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ

Безпосереднє керівництво Центром здійснює його директор.

Директор Центру:

- несе повну відповідальність за стан та діяльність Центру;
- організовує освітній процес та соціально-побутову діяльність Центру, представляє його в усіх органах, установах і громадських організаціях та у зносинах з громадянами;
- забезпечує контроль за виконанням навчальних планів і програм, якістю знань, умінь та навичок вихованців, учнів, слухачів;
- створює належні умови для здобуття вихованцями, учнями, слухачами позашкільної освіти;
- забезпечує право вихованців, учнів, слухачів на захист від будь-яких форм фізичного або психічного насильства;
- видає в межах своєї компетентності накази та розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками і вихованцями Центру.

Вищим органом самоврядування трудового колективу є *збори трудового колективу*. На них вирішуються всі найбільш важливі питання життя і діяльності Центру.

Органом, який представляє інтереси трудового колективу, є *профспілкова організація*.

“педагогізації середовища” з метою виховання гармонійної особистості (С. Шацький);

ідея виховання особистості в колективі, гармонізації особистісних й колективних ліній розвитку (А. Макаренко);

ідея про становлення системи цінностей особистості як основний результат виховання (І. Бех, В. Зінченко, Б. Мещеряков та ін.);

ідея особистісно орієнтованого підходу до виховання особистості (І.Д. Бех), ідея навчального змісту як засобу морального розвитку особистості учня (І. Бех, О. Кононко та ін.);

ідея виховного потенціалу позашкільних навчальних закладів (В. Вербицький, А. Золотарьова, Б. Купріянов, Г. Пустовіт, Т. Сущенко та ін.).

Програмно-методичний матеріал, яким користується педагогічний колектив Центру:

Методичні рекомендації щодо реалізації ключової реформи Міністерства освіти і науки України „Нова українська школа” в позашкільлі (В.В. Вербицький);

Методичні поради до освітнього процесу в позашкільному закладі (еколого-натуралістичному центрі) (НЕНЦ МОН України);

Освітній стандарт еколого-натуралістичної роботи позашкільних та загальноосвітніх закладів України (методичні матеріали до використання на серпневих конференціях вчителів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів) (Вербицький В.В.);

Навчально-методичний комплекс „Зелений пакет” (ОБСЄ);

36	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Світ тераріума” 1 рік навчання Основний рівень (144/180/216 годин) 9-15 р.	Петренко В.Ю.	Погоджено на засіданні науково-методичної ради ПОШПО ім. М.В.Остроградського від 25.05.2020 (прот. №3)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 31.07. 2020 № 221
37	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні зоологи” Початковий та основний рівень 2 роки навчання (144/180/216 годин). 13-15	Гайдар І.С.	Погоджено на засіданні науково-методичної ради ПОШПО ім. М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303

VI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Методологічну основу складають: філософські положення про взаємозв'язок свідомості та діяльності; філософські та психологічні ідеї, що розкривають діалектичний зв'язок явищ об'єктивної та суб'єктивної дійсності, принцип вивчення їх у розвитку та перспективі на основі єдності загального, особливого, індивідуального; положення особистісно орієнтованого, системного підходів до виховання особистості; методологічні основи компетентнісного підходу в освіті; методологічні основи функціонування системи позашкільної освіти у вітчизняній практиці тощо.

Основними *методологічними ідеями* є:

ідея взаємодії особистості й суспільства, що створює сприятливе або несприятливе середовище для розвитку задатків особистості (Л. Виготський);

ідея використання потенціалу середовища,

Повноваження трудового колективу Центру реалізуються загальними зборами через їх виборні органи. Для представництва інтересів трудового колективу на загальних зборах (конференції) трудовий колектив може обирати органи колективного самоврядування, до складу яких не може обиратися директор Центру.

Регулювання виробничих, трудових, соціально-економічних відносин, що стосуються діяльності Центру, здійснюються його органами управління за участю трудового колективу та уповноважених ним органів і відображаються відповідно до законодавства у *колективному договорі*.

З метою розвитку і вдосконалення освітнього процесу, підвищення професійної майстерності педагогічних працівників створюється Педагогічна та Методична ради Центру:

Педагогічна рада:

- розглядає питання організації та здійснення освітнього процесу, масової і методичної роботи;
- обговорює і рекомендує до затвердження річний план роботи Центру;
- сприяє розвитку творчої ініціативи педагогів, упроваджує досягнення науки і передового практичного досвіду в освітній процес;
- приймає рішення з різних питань професійної діяльності педагогічних працівників.

Члени педагогічної ради мають право виносити на розгляд будь-які питання, пов'язані з освітнім процесом.

Кількість засідань педагогічної ради визначається їх доцільністю і, як правило, не менше 4

на рік.

Членами Педагогічної ради є всі педагогічні і методичні працівники Центру. Керує її роботою директор, який є головою Педагогічної ради.

Методична рада

створюється при Центрі з числа педпрацівників Центру, директорів районних, міських закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, представників зацікавлених організацій для удосконалення змісту і методики роботи з основних напрямів роботи Центру. Голова Методичної ради обирається колективом педпрацівників. Засідання ради проводяться не менше 2 раз на рік.

У Центрі можуть функціонувати методичні об'єднання, відділи, відділення, що охоплюють учасників освітнього процесу та спеціалістів певного професійного спрямування.

Методичні об'єднання створюються для координації науково-методичної, організаційної та практичної діяльності закладу з питань здобуття вихованцями, учнями, слухачами позашкільної освіти за різними напрямками.

3.2. СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Внутрішня система забезпечення якості освіти включає:

систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
критерії, правила і процедури оцінювання

34	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Основи екологічного моніторингу Вищий рівень 3 роки навчання (144/216 год.) 15-17 років	Хлус Л.М., к. біол.н.	Схвалено педагогічною радою Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (витяг з протоколу засідання педагогічної ради №2 від 28 травня 2021 р.) Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: агробіологічний і профіль еколого-біологічний профіль, навчальні програми для Природничої школи учнівської молоді [збірник за загальною редакцією доктора педагогічних наук В.В.Вербиського]. – К.: НЕНЦ, 2021. 285с.	
35	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Цікавий світ акваріума” 1 рік навчання Початковий рівень (144/180/216 годин) 7-12 років	Брижак Л.М.	Погоджено науково-методичною радою ПОППО 29.05.2017 (прот. №5)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 20.07.2017 № 303

30	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Відповідальне споживання” Основний рівень 2 роки навчання (216 год.) 15-19 р.	Ращенко А.В., канд. екон. н.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/11-99 від 10.01.2020) Збірник „Навчальні програми та методичні матеріали для закладів позашкільної і середньої освіти (очна і дистанційна форми навчання), Київ 2020	
31	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Любування природою” Початковий рівень 1 рік навчання (144 год.) 7-12 р.	Беляєва О.М.	Рекомендовано кафедрою методики позакласної роботи НЕНЦ як експериментальна авторська розробка (протокол № 2 від 25.05.2020).	
32	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Лікарські рослини” Основний рівень 2 роки навчання (216 год.) 13-16 р.	Драган О.А.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України(лист МОН №1/11-6201 від 11.06.2018 р.) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018	
33	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні нутріціологи” Основний рівень 1 рік навчання (144 год.) 12-17 р.	Березова В.В., керівник гуртка ПОЕНЦУМ	Погоджено на засіданні педагогічної ради ПОЕНЦУМ 30.08.2021 (прот. № 4)	Затверджена наказом ПОЕНЦУМ №132 від 30.08.2021 від 30.08.2021р

педагогічної діяльності педагогічних працівників;
забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
забезпечення наявності інформаційних систем для забезпечення ефективного освітнього процесу.
Система та механізми забезпечення академічної доброчесності:
Дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками передбачає:
посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну діяльність;
контроль за дотриманням академічної доброчесності учнями;
об’єктивне оцінювання результатів навчання.
Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:
самостійне виконання навчальних завдань;
посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу
Для проведення навчально-виховної та

координаційно-методичної роботи Центр орендує будинок обласної комунальної власності.

Загальна площа будинку становить 354 кв.м. Загальна площа приміщень, де відбуваються теоретичні та лабораторні заняття становить 218 кв.м. Обладнані навчальні кабінети: флористики та фітодизайну, квітникарів-аранжувальників, овочівників-рослинників, зоології, лікарських рослин, фотолaboratorія, лабораторія зоології, комп'ютерний клас.

Для освітньої та господарчої роботи отримана в постійне землекористування земельна ділянка площею 9000 кв.м, де знаходяться всі приміщення та будівлі закладу, навчально-дослідна земельна ділянка, лабораторія квітництва та овочівництва (теплиця), зоолого-тваринницька база, садок.

На навчально-дослідній земельній ділянці закладено відділи багаторічних квіткових рослин, колекційний відділ лікарських рослин, овочеву та польову сівозміни, виробничий відділ, колекційну ділянку сухоцвітів, ділянку ландшафтного дизайну. Садок центру включає горішник, ягідник та відділ фруктових дерев. Загальна площа навчально-дослідної земельної ділянки 6500 кв.м.

До зоолого-тваринницької бази відносяться крільчатник, пташник, вольєри для утримання сільськогосподарських тварин, пасіка, лабораторія зоології (живий куточок). Загальна площа зоолого-тваринницької бази – 420 кв.м. Зоолого-тваринницька база Центру налічує 39 видів свійських і декоративних видів тварин.

Для науково-дослідницької роботи вихованців

26	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку валеологічного профілю “Здоровим будь” 1 рік навчання. Початковий рівень (144/180/216 годин) 1-4 кл.	Пугачова І.Я., керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.	Погоджено науково-методичною радою ПОПППО 29.05.2017 (прот. №5)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 20.07.2017 № 303
27	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку для дітей у з особливими освітніми потребами „Ясередприроди” 1 рік навчання. Початковий рівень (144/180/216 годин) Молодший шкільний вік	Брижак Л.М., завідувач відділу біології та методичної роботи ПОЕНЦУМ Петренко В.Ю., керівник гуртка ПОЕНЦУМ	Погоджено на засіданні педагогічної ради ПОЕНЦУМ (прот. №4 від 30.08.2021)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 3.07.2020 №221
28	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні екологи” Основний рівень 2 роки навчання 216 год. 13-16 р.	Радченко Т.Д.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України(лист МОН №1/11-6201 від 11.06.2018 р.) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018	
29	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні охоронці природи” Основний рівень 2 роки навчання 216 год. 12-16 р.	Радченко Т.Д.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист МОН №1/11-6201 від 11.06.2018 р.) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018	

22	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Квітка фантазія” Основний рівень. 2 роки навчання. (144 год.). 1-4 кл.	Укладач Сусахіна Л.В., заступник директора ПОЕНЦУМ	Погоджено науково-методичною радою Полтавського обласного інституту післядипломно і педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 27.06.2019 №254
23	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні овочівники” Основний рівень 1 рік навчання (144/180/216 год.). Середній та старший шкільний вік	Белова В.І., керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.	Погоджено науково-методичною радою Полтавського обласного інституту післядипломно і педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського 29.05.2018	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07.2018 №303
24	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні агрохіміки” Основний рівень 2 роки навчання (216 год.). 13-18 р.	Пінчук М.О.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України(лист МОН №1/11-6201 від 11.06.2018 р.) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)	
25	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні рослинники” Початковий рівень 1 рік навчання (144/180/216 год.). 1-4 кл.	Пугачова І.Я., керівник гуртка ПОЕНЦУМ	Погоджено на засіданні науково-методичної ради ПОШПО ім. М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 № 303

гуртків з флористики, квітництва, овочівництва використовується теплиця площею 180 кв.м, в якій вирощується 70 видів рослин.

Загальна територія, де проводиться практична та дослідницька робота становить 6981 кв.м.

У наявності 23 комп'ютери. З них: 5 комп'ютерів використовуються в обласному дитячо-юнацькому оздоровчому таборі „Еколог”, 1 – у Шишацькій філії, 1 – у філії у Полтавському районі, 1 – у Кобеляцькій філії. Відкрито доступ до мережі Internet, створений сайт закладу.

Для обласного дитячо-юнацького оздоровчого табору „Еколог” придбано спортивний інвентар, музичну апаратуру, телевізори, світломузику, тренажери, велосипеди та інше. Встановлений пандус.

Заклад та всі підрозділи обслуговують вісім одиниць автотехніки: для здійснення екскурсійної діяльності, перевезення груп дітей до табору, обслуговування екологічних практик та експедицій та ін.

Для демонстрації фільмів, переданих програмою Європейського Союзу Tacis і відео сюжетів, відзнятих працівниками центру, використовуються два телевізори, мультимедійний проектор, є акустична система для озвучування масових заходів.

Для проведення обласної екологічної експедиції „Чиста хвиля” та обласної науково-дослідницької експедиції „Бутова гора” придбано 8 байдарок.

Матеріально-технічна база центру задовільна.

Шишацька філія орендує 4 кабінети спеціалізованої школи ім. В.І. Вернадського. Проміщення загальною площею 119,7 м² надані в оренду.

Філія має кабінет завідувача філії, лабораторію рослинництва, лабораторію квітництва, допоміжне приміщення. Для проведення практичних робіт та організації навчально-дослідної ділянки надана земля загальною площею 420 м². Для навчально-виховної та практичної роботи філія має достатню кількість науково-методичної літератури, матеріалів, знарядь праці, технічних засобів навчання, у тому числі комп'ютер і 2 принтери, телевізор, фотокамеру, є підключення до мережі Інтернет.

Філія у Полтавському районі працює на базі Терешківського ліцею, де орендуємо 3 кабінети загальною площею 119,1 кв.м.

У кабінеті „Лабораторія позашкільної освіти та екологічного виховання” оформлено виставку творчих робіт вихованців, оформлені стенди.

У кабінеті „Флористики та лісознавства” зібрана колекція кімнатних квітів з різних частин світу та сухоцвітів, опудала тварин лісу. Облаштована фотовиставка „В об'єктиві фотонатураліста”, створено відеотеку. Придбані технічні засоби навчання: комп'ютер, багатофункціональний пристрій Canon, є підключення до мережі Інтернет.

Створено лабораторію зоології, де утримується 10 видів тварин.

Кобеляцькій філії надано в оренду кабінет Світлогірської загальноосвітньої школи I-III ступенів

19.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні валеологи” Основний рівень 1 рік навчання (144год./4 год. на тиждень). 12-17 років	Дейдиш Л.А.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист МОН №1/11-6201 від 11.06.2018 р.) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)	
20.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку «Любителі домашніх тварин». Основний рівень, 1 рік навчання (144/180/216 годин).	Валлох М. Ю., керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.	Погоджено на засіданні науково-методичної ради ПОШПО ім. М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303
21	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Природа рідного краю” Початковий рівень 2 роки навчання (144 год. на рік, 4 год. на тиждень) 7-10 р.	Васютіна Т.М., к. пед. н.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/11-99 від 10.01.2020) Збірник „Навчальні програми та методичні матеріали для закладів позашкільної і середньої освіти (очна і дистанційна форми навчання), Київ 2020	

15.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Біологія тварин з основами екології” Вищий рівень 1 рік навчання (144/180/216 годин). 15-17	Бажан А.Г.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)	
16.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юний хімік” Вищий рівень 1 рік навчання (144/180/216 годин). 15-17 р	Лоза В.М.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)	
17.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку квітково-декоративного профілю „Чарівні квіти” Основний рівень, 1 рік навчання (144/180/216 годин). 11-17	Краснікова Н.І., керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.	Погоджено на засіданні педагогічної ради ПОЕНЦУМ (прот. №4 від 30.08.2021)	Затверджена наказом ПОЕНЦУМ №132 від 30.08.2021 від 30.08.2021р
18.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку «Мій рідний край, моя земля». Початковий рівень, 1 рік навчання (144/180/216 годин). Молодший шкільний вік	Пугачова Ірина Ярославівна, керівник гуртка ПОЕНЦУМ	науково-методична рада ПОІППО 29.05.2017 (прот. №5)	наказ Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміні страції від 20.07.2017 №303

площею 54 м². Філія має живий куточок, де мешкає 4 види тварин. Для методичної роботи використовується 1 комп'ютер та багатофункціональний пристрій, є підключення до мережі Інтернет.

Для роботи *Решетилівської філії* орендуємо приміщення загальною площею 52.95 кв.м у Решетилівському професійному аграрному ліцеї імені І.Г. Боровенського. Для забезпечення організації освітнього процесу придбані учнівські столи, стільці, комп'ютерна техніка та унаочнення.

Забезпечення наявності інформаційних систем для забезпечення ефективного освітнього процесу

Роботу інформаційної системи Центру забезпечує наявність необмеженого доступу до мережі Internet для здобувачів освіти та педагогічних працівників (у тому числі через сервіс Wi-Fi), локальної комп'ютерної мережі, внутрішнього електронного документообігу. Значне місце в управлінні Центром відіграє офіційний сайт Центру та facebook-сторінка.

IV. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

При формуванні робочого навчального плану враховано вимоги законів України „Про освіту”, „Про позашкільну освіту”, „Про наукову і науково-технічну діяльність”, Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2001 р. № 433, Положення про порядок організації індивідуальної

та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 № 651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.08.2004 за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 № 676.

Загальний обсяг навчального навантаження:

для гуртків, секцій, студій та інших творчих об'єднань *початкового рівня* за напрямками позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок позашкільної освіти	Кількість годин			
		1-й рік навчання		2-й рік навчання	
		на тиждень	на рік	на тиждень	на рік
1.	Еколого-натуралістичний	4-6	144-216	6	216
2.	Соціально-реабілітаційний	4	144	4-6	144-216
3.	Оздоровчий	4	144	4-6	144-216

для гуртків, секцій, студій та інших творчих об'єднань *основного рівня* за напрямками позашкільної освіти складає:

12.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Неорганічна хімія” Вищий рівень 1 рік навчання(144/180/216 годин). 15-17	Данько В.О., Кращенко Ю.П., к. п. н., Тимоха С.С.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)
13.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Прикладна зоологія” Вищий рівень 1 рік навчання(144/180/216 годин). 15-17	Васильєва О.О., к. с/г н.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)
14.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Біологія тварин з основами екології” Вищий рівень 1 рік навчання (144/180/216 годин). 15-17	Закаложний В.М., к. геол.-мін. н.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)

8.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Лікарські рослини”. Початковий рівень, 1 рік навчання (144/180/216 годин). 1-4 кл.	Босва А.М.–керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді	науково-методична рада ПОППО ім.М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	наказ Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303
9.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні фотонатуралісти” Початковий, основний, вищий рівень 3 роки навчання (144/216 год.) 10-17 р.	Дужук С.А.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-99 від 10.01.2020) Збірник „Навчальні програми та методичні матеріали для закладів позашкільної і середньої освіти (очна і дистанційна форми навчання), Київ 2020	
10.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку для дітей та молоді 18 + з інвалідністю „Я у довіллі” 1 рік навчання Початковий рівень (144/180/216 годин) 18+	Щербина О.І.–завідувач відділу екології та охорони природи, керівник гуртка ПОЕНЦУМ	науково-методична рада ПОППО ім.М.В.Остроградського від 25.05.2020 (прот. №3)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 3.07.2020 №221
11.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Біологія рослин” Вищий рівень 1 рік навчання (144/180/216 годин). 15-17 р.	Гапон С.В., д. б. н., Смоляр Н.О., к. б. н.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)	

№ з/п	Напрямок позашкільної освіти	Кількість годин							
		1-й рік навчання		2-й рік навчання		3-й рік навчання		4-й рік навчання	
		на тиждень	на рік	на тиждень	на рік	на тиждень	на рік	на тиждень	на рік
1.	Еколого-натуралістичний	4-6	144-216	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324
2.	Соціально-реабілітаційний	4-6	144-216	4-6	144-216	6-9	216-324	6-9	216-324
3.	Оздоровчий	4-6	144-216	4-6	144-216	6	216	6	216

для гуртків, секцій, студій та інших творчих об'єднань *вищого рівня* за напрямами позашкільної освіти складає:

№ з/п	Напрямок позашкільної освіти	Кількість годин							
		1-й рік навчання		2-й рік навчання		3-й рік навчання		4-й рік навчання	
		на тиждень	на рік	на тиждень	на рік	на тиждень	на рік	на тиждень	на рік
1.	Еколого-натуралістичний	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324	6-9	216-324
2.	Соціально-реабілітаційний	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324	6-9	216-324
3.	Оздоровчий	6	216	6	216	6-9	216-324	6-9	216-324

Вимоги до вихованців Центру: вік – від 3 до 18 років; для осіб з особливими освітніми потребами – до 35 років; немає вимог до рівня підготовленості та стану здоров'я.

Тривалість одного заняття в Центрі визначається навчальним планом і навчальними програмами з урахуванням психофізіологічного розвитку та допустимого навантаження для різних вікових категорій і становить для вихованців, учнів і слухачів:

віком від 3 до 6 років – 30 хвилин;

віком від 6 до 7 років – 35 хвилин;

старшого віку – 45 хвилин.

Перерви між заняттями визначаються режимом роботи Центру та становлять 10 хвилин.

V. ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

№ з/п	Назва програми	Автор (автори)	Рівень схвалення	Документ
1.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Природа і фантазія” Початковий рівень 1-й рік навчання (144/216 годин) 5-10 років	Васюк Є.А. керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської	Погоджено на засіданні педагогічної ради ПОЕНЦУМ (прот. №4 від 30.08.2021)	Затверджена наказом ПОЕНЦУМ №132 від 30.08.2021
2.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Цікава зоологія” Початковий рівень 1-й рік навчання(144/180/216 годин) 1-4 кл.	Гайдар І.С. керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.	Погоджено на засіданні науково-методичної ради ПОППО ім. М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	Затверджено наказом Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303
3.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Чарівний світ природи” Початковий рівень 1-й рік навчання (144/180/216 годин). 1-4 кл.	Босва Альона Михайлівна, керівник гуртка ПОЕНЦУМ	науково-методична рада ПОППО ім.М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	наказ Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303

4.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Флористика та фітодизайн інтер'єру” Основний рівень 2 р. навчання (216 год) 12-17 р.	Штурмак Л.І.	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-9909 від 18.09.2018) (Збірник „Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль, Київ 2018)	
5.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Квітникарство”. Початковий рівень, 1 рік навчання (144/180/216 годин). 1-4 кл.	Барило С.І., керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді	науково-методична рада ПОППО ім.М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	наказ Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303
6.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні флористи” Початковий рівень 1-й рік навчання (144 год.) 7-10 р.	Стадник О.О.	Рекомендована Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1/1-99 від 10.01.2020) Збірник „Навчальні програми та методичні матеріали для закладів позашкільної і середньої освіти (очна і дистанційна форми навчання), Київ 2020	
7.	Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку „Юні кролівники”. Початковий рівень. 1 рік навчання. Початкові класи	Нікітченко В.В., керівник гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.	науково-методична рада ПОППО ім.М.В.Остроградського від 29.05.2018 (прот. №3)	наказ Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації від 11.07. 2018 №303